

**KEBERKESANAN PELAKSANAAN NILAI BEKERJASAMA DALAM SISTEM
PENGURUSAN KUALITI PATUH SYARIAH (MS1900:2014) DI IPTS
MALAYSIA DALAM KONTEKS KEPUASAN BEKERJA**

**[EFFECTIVENESS OF THE IMPLEMENTATION OF TEAMWORK IN SHARIAH-
BASED QUALITY MANAGEMENT SYSTEM (MS1900: 2014) AT MALAYSIAN
PRIVATE HIGHER INSTITUTION FROM JOB SATISFACTION CONTEXT]**

HASAN AL-BANNA MOHAMED,¹ WAN NORHASNIAH WAN HUSIN,¹ BURHANUDDIN JALAL,^{1*}
AZMI AHMAD,¹ SAYUTI AB. GHANI,¹ SITI ARNI BASIR,² MOHD HAMRAN MOHAMAD¹
& NUR SURAYYA MOHD SAUDI¹

^{1*} Jabatan Kenegaraan, Kepemimpinan dan Ketamadunan, Fakulti Pengajian & Pengurusan Pertahanan, Universiti Pertahanan Nasional Malaysia, Kem Sungai Besi, 57000 Kuala Lumpur, MALAYSIA.

² Jabatan Siasah Syar'iyah, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, 50603 Kuala Lumpur, MALAYSIA

Correspondent Email: burhanuddin@upnm.edu.my

Received: 29 April 2021

Accepted: 9 June 2021

Published: 19 June 2021

Abstrak: Pelaksanaan Sistem Pengurusan Kualiti (SPK) di seluruh dunia masih berpaksikan amalan dari Barat yang hanya menitikberatkan impak secara luaran sahaja. Dewasa kini, pelaksanaan SPK bukan lagi menekankan aspek output produk atau perkhidmatan yang berkualiti semata-mata, tetapi juga menekankan kesannya kepada aspek dalaman atau elemen insaniah secara holistik. Sehubungan itu, pelaksanaan SPK Islam mula diperkenalkan dalam organisasi dalam negara dan yang menjadi jurang permasalahannya adalah setiap organisasi cuba melaksanakannya secara terasing dengan pendekatan masing-masing. Justeru, penulisan ini meneroka secara lebih mendalam berkenaan keberkesanan pelaksanaan nilai murni bekerjasama dalam SPK Patuh Syariah (MS1900:2014) oleh organisasi yang berjaya memperoleh persijilannya. Kajian ini menggunakan metodologi kuantitatif dengan kaedah edaran borang soal selidik kepada responden dalam IPTS yang dikaji. Secara dasarnya, hasil kajian ini dapat melahirkan satu lagi kajian empirikal bagi MS1900 agar nilai-nilai murni yang patuh syariah iaitu nilai bekerjasama mampu diamalkan oleh setiap individu dalam organisasi dan seterusnya membentuk organisasi cemerlang duniawi dan ukhrawi.

Kata Kunci: Sistem Pengurusan Kualiti (SPK); Patuh Syariah; Piawaian MS1900:2014; Nilai Murni.

Abstract: The implementation of a Quality Management System (QMS) around the world is still centered on practices from the West that only focus on external impact only. Nowadays, the implementation of QMS is no longer emphasizes on the output aspect of quality products or services alone, but also emphasizes its impact on the internal aspects or softfactors holistically. In this regard, the implementation of Islamic QMS was first introduced in organizations in the country and the problem gap is that each organization tries to implement it separately with their respective approaches. Thus, this article is to explore in more depth about the effectiveness of the implementation of teamwork in Shariah-Based QMS (MS1900: 2014) by organizations that have successfully obtained its certification. This study uses a quantitative methodology with survey method with selected respondents in the Malaysian Private Higher Institution. Basically, the results of this study can produce another empirical study for

MS1900, so that the noble values which are Shariah compliant, namely the value of teamwork can be practiced by every individual in any organization and can create an excellent organization in this world and hereafter.

Keywords: Quality Management System; Shariah Compliant; MS1900:2014 Standard; Noble Values.

Cite This Article:

Hasan Al-Banna Mohamed, Wan Norhasniah Wan Husin, Burhanuddin Jalal, Azmi Ahmad, Sayuti Ab. Ghani, Siti Arni Basir, Mohd Hamran Mohamad & Nur Surayya Mohd Saudi. 2021. Keberkesanan pelaksanaan nilai bekerjasama dalam sistem pengurusan kualiti patuh syari'ah (ms1900:2014) di IPTS Malaysia dalam konteks kepuasan bekerja [Effectiveness of the implementation of teamwork in shariah-based quality management system (ms1900: 2014) at Malaysian private higher institution from job satisfaction context]. *QALAM International Journal of Islamic and Humanities Research*, 1(2), 65-73.

PENGENALAN

Keberkesanan sesebuah organisasi harus dinilai bukan hanya kecemerlangan dalam aspek pengeluaran satu-satu produk yang efektif, namun ia lebih daripada itu. Akhir-akhir ini, isu produktiviti dan kecemerlangan organisasi sering dibicarakan apabila pandemik COVID-19 mulai melanda masyarakat dalam negara dan juga dunia seluruhnya sejak tahun 2020. Hal ini telah mendatangkan kesan negatif kepada individu pekerja itu sendiri dan juga organisasi umumnya. Terdapat beberapa kajian terkini menunjukkan para pekerja terpaksa menghadapi tugas seharian mereka dengan perasaan tertekan, terbeban, hilang kerjaya dan tiada motivasi, hampir bunuh diri dan seumpamanya. Perkara ini jika tidak diambil tindakan sewajarnya pasti akan membawa impak yang buruk khususnya kepada Umat Muslim seluruhnya.

Sehubungan dengan itu, kajian harus dilakukan dengan segera bagi mengatasi isu-isu urus tadbir dan sistem pengurusan yang tidak berkualiti tersebut agar organisasi kekal relevan dan mempunyai kelestarian buat masa akan datang. Hal ini menjadi lebih sempurna apabila sistem pengurusan sesebuah organisasi dapat diurus dengan lebih tertib dan sempurna apabila mematuhi peraturan dan kehendak yang ditetapkan oleh ajaran agama tu sendiri. Sememangnya, pengurusan kualiti yang menurut piawaian perspektif Islam mampu membuahkan manfaat besar kepada individu dan juga organisasi yang akhirnya mendatangkan kepuasan dalam bekerja.

LATAR BELAKANG KAJIAN

Sesungguhnya, kebanyakan di serata dunia, belum wujud lagi satu piawaian seragam yang diberikan kepada sesebuah organisasi yang mampu mengurus dengan cekap dan berkesan mengikut keperluan *Syari'ah* selengkapnya. Apatah lagi dunia Islam atau golongan Muslim masih belum bersedia menyumbang idea-idea terutamanya dalam sistem pengurusan kualiti (Khaliq dan Fontaine, 2011). Segelintir wujud negara umat Islam mula menyedari betapa pentingnya kualiti perkhidmatan (Ilhaamie et al., 2013) serta diwujudkan satu piawaian khusus yang mengutamakan kepatuhan kepada *Syari'ah* seperti konsep *Halalan Toyyiban*, kualiti dan cemerlang aspek material (luaran) dan *Insaniyah* (dalaman). Namun masih wujud kekeliruan atau salah guna logo yang tidak sah terutamanya dalam bidang industri pemakanan seperti tanda Halal yang dikeluarkan oleh JAKIM. Malah, banyak aduan diterima sehinggakan mendapat

perhatian pihak kerajaan dan pejabat Perdana Menteri Malaysia sendiri. Pada realitinya, jika sekalipun wujud piawaian berlandaskan *Syari'ah*, namun ia tetap masih baharu dan belum lagi dijadikan sebagai amalan atau budaya dalam sistem pengurusan organisasi.

Tambahan pula, saranan yang serius daripada mantan Perdana Menteri Malaysia sendiri dalam Majlis Perdana Ulama-Umara 2015 agar dibangunkan satu piawaian yang dikenali sebagai Indeks *Syari'ah* Malaysia (Berita Harian, 2015). Indeks ini antara lain bertujuan bukan hanya untuk memastikan sesuatu dasar atau program mengikut kepatuhan *Syari'ah* serta nilai-nilai Islam, akan tetapi kualiti pelaksanaannya juga dapat dinilai secara saintifik. Hal ini secara langsung menjadikan setiap amalan seharian akan dijadikan sebagai ibadah untuk mendapat ganjaran pahala dan keredhaan Allah SWT (Muhamad Faisal & Mohd Rizal, (2013).

Sehubungan dengan itu, Khalid dan Fontaine (2011) menyatakan bahawa sistem pengurusan kualiti mengikut perspektif Islam dapat mendatangkan manfaat kepada mereka, cuma aspek kefahaman pelaksanaannya masih rendah dan belum mendalam. Setelah wujudnya SPK Islam MS1900 sejak tahun 2005 lagi, didapati sehingga kini pada tahun 2018 organisasi yang telah memperoleh piawaian tersebut masih di tahap yang rendah. Walaupun pada hakikatnya, Sistem Pengurusan Kualiti mengikut Piawaian *Syari'ah* MS1900 ini berbeza dengan sistem pengurusan kualiti negara barat yang lain. Hal ini demikian kerana ia lebih menitikberatkan sistem pengurusan yang berasaskan nilai mengikut keperluan dari perspektif Islam yang merangkumi *aqidah*, *syari'ah* dan *akhlak* serta berpandukan tujuan teras dan disemai dengan nilai-nilai asas yang merupakan aset utama bagi organisasi dan pemandu utama untuk mencapai kecemerlangan prestasi.

Manakala kajian-kajian terkini yang dijalankan oleh sarjana dalam negara ataupun luar negara tidak memfokuskan secara empirikal atau yang lebih jelas lagi adalah setiap organisasi yang memperoleh pensijilan itu masing-masing dengan gaya tersendiri atau kaedah '*try and error*'. Kemudian, selepas mendapatkan sijil piawaian itu, wujud masalah yang lain pula iaitu bagaimana hendak melaksanakan atau melestarikan amalan pengurusan SPK Islam dalam kalangan staf organisasi. Perkara yang lebih membimbangkan lagi status pensijilan tersebut tidak dapat diteruskan dan ditarik balik oleh pihak SIRIM yang akhirnya mengakibatkan organisasi berkenaan tercalar imejnya.

Oleh itu, sememangnya terdapat satu jurang yang perlu diselesaikan agar pelaksanaan SPK Islam MS1900 ini akan menjadi lebih mudah, teratur dan sempurna. Tambahan pula Fadzila Azni (2010) menegaskan bahawa kajian-kajian terhadap SPK Patuh *Syari'ah* ini masih belum banyak dijalankan secara terperinci dan kajiannya hanya mengukur aspek luaran sahaja. Hasil pemerhatian pengkaji juga mendapati bahawa setiap organisasi yang melaksanakan piawaian MS1900 ini masing-masing menggunakan kaedah tersendiri yang tidak seragam, menyukarkan dan tidak mudah untuk pihak lain mencontohinya.

Hakikatnya, SPK MS1900 telah mula dilaksanakan di organisasi sama ada di sektor awam atau korporat semenjak pelancaran tersebut. Organisasi-organisasi daripada pelbagai sektor seperti sektor awam, korporat, kesihatan, kewangan dan pembuatan telah berjaya mendapat pensijilan MS1900. Namun begitu, pelaksanaan MS1900 berhadapan dengan pelbagai cabaran. Antaranya ialah pertambahan bebanan kerja, penekanan berlebihan kepada prosedur kerja dan kurang budaya kualiti. Cabaran lain yang dihadapi ialah kurang kerjasama, kesukaran memahami klausa atau keperluan SPK tersebut dan kurang panduan yang jelas untuk melaksanakan SPK sehingga berjaya mendapat pensijilan. Kajian empirikal mengenai langkah

pelaksanaan MS1900, faktor dan cabaran yang mempengaruhi pelaksanaan telah dilakukan oleh pengkaji terdahulu (Siti Arni Basir et al., 2010; Hasan Al-Banna, 2014; Hasliza, 2015; Hasliza et al., 2016; Hasan Al-Banna et al., 2016; Mohamad Firdaus, 2018) serta kajian secara konseptual sahaja (Lokman & Siti Arni, 2012). Namun, kajian untuk meneliti keberkesanan nilai murni dalam pelaksanaan MS1900 secara mendalam belum banyak dijalankan oleh pengkaji-pengkaji lepas.

Justeru, artikel ini bertujuan untuk mengemukakan hasil kajian empirikal bagi pelaksanaan SPK Patuh *Syari'ah* MS1900 bagi organisasi di Malaysia khususnya dalam institusi pendidikan agar memberi suntikan dorongan kepada pihak lain untuk melaksanakan pengurusan yang mematuhi *Syari'ah*. Akhirnya akan beroleh kejayaan bukan sahaja kepada peningkatan produktiviti organisasi, malah pembentukan modal insan yang cemerlang sahshiah dalaman dan luaran.

OBJEKTIF KAJIAN

Secara terperinci, objektif kajian ini bertujuan mengenal pasti hubungan nilai murni bekerjasama dalam pelaksanaan Sistem Pengurusan Kualiti (SPK) Patuh *Syari'ah* (MS1900:2014) dalam konteks kepuasan bekerja di IPTS, Malaysia.

SOROTAN KAJIAN

Umumnya, sesebuah organisasi yang cemerlang biasanya sering mengamalkan amalan pelaksanaan urus tadbirnya menerusi sistem pengurusan yang berkesan dan berkualiti. Kebanyakan organisasi dewasa kini telah mengaplikasikan sistem pengurusan kualiti (SPK) yang sering dikaitkan dengan ISO ataupun piawaian antarabangsa yang dikeluarkan oleh pihak *International Standardization for Organization* yang beribu pejabat di Geneva, Switzerland (<https://www.iso.org/contact-iso.html>). Walaupun terdapat pandangan yang menyatakan bahawa sistem ini berteraskan fahaman Barat ataupun Timur, namun Malaysia telah menjadi negara primer yang pertama di dunia telah memperkenalkan satu piawaian sistem pengurusan kualiti menurut perspektif Islam ataupun yang berteraskan kepatuhan kepada *Syari'ah Islamiyyah*. Sistem ini mula diaplikasikan dalam negara sejak tahun 2005 sehingga kini dan telah dikemaskinikan dengan versi baharu menerusi piawaian baharu iaitu MS1900:2014 (Sistem Pengurusan Kualiti Berasaskan *Syari'ah*). Ia lebih menitikberatkan elemen nilai-nilai murni dalam sesebuah organisasi (MS1900 *Syari'ah-Based QMS Certification*, 2019).

(a) SPK PATUH SYAR'IAH (MS1900)

Malaysia merupakan negara pertama memperkenalkan Sistem Pengurusan Kualiti (SPK) berasaskan piawaian *Syari'ah*. Sistem ini awalnya dinamakan sebagai Sistem Pengurusan Kualiti Menurut Perspektif Islam - Keperluan dengan Panduan (Semakan Pertama) yang dikeluarkan pada tahun 2005 (Abdul Aziz, 2008; Hasan Al-Banna et al., 2014) dan ia telah dilancarkan pada tahun 2005 bagi memenuhi kelengkapan elemen-elemen Islam yang terdapat dalam Sistem Pengurusan Kualiti ISO 9000. Pada tahun 2014, Sistem Pengurusan Kualiti

MS1900:2005 telah ditambah baik melalui beberapa penambahan bertujuan bagi memperkukuhkan keberkesanan pelaksanaannya dan penghayatannya.

MS1900:2014 merupakan SPK yang telah disadur daripada MS ISO 9001 dan diharmonikan dengan nilai-nilai Islam. Meskipun ia diasaskan dari kerangka ISO 9001:2000, namun MS1900:2014 mempunyai keistimewaan yang tersendiri kerana berikutan pelaksanaannya yang berpandukan kepada *Syari'ah*, *al-Qur'an*, *al-Hadith*, *al-Ijma'*, *Fatwa*, pematuhan *Syari'ah*, *Majlis Fiqh*, *Jawatankuasa Penasihat Syari'ah*, *Unit Pematuhan Syari'ah*, *Pegawai Syari'ah*, *Halal*, *Haram* dan *Shari'ah Critical Control Points* (Sistem Pengurusan Kualiti Berasaskan *Syari'ah* - Keperluan dengan Panduan (Semakan Pertama), MS1900:2014). *Syari'ah* boleh difahami sebagai satu peraturan hidup yang digariskan oleh Islam bersumberkan wahyu dan Sunnah nabi untuk diamalkan oleh setiap manusia (Roziyah et al., 2011). SPK Berasaskan *Syari'ah* (MS1900:2014) ini lebih mementingkan serta mengutamakan pelaksanaan dan penghayatan nilai-nilai murni dari setiap anggota kerja organisasi seperti yang dipaparkan dalam kerangka pelaksanaan SPK MS1900:2014 di bawah:

Rajah 1: Kerangka pelaksanaan SPK MS1900

Sesungguhnya, matlamat kewujudan SPK Berasaskan *Syari'ah* (MS1900:2014) adalah untuk menyemai, meningkatkan dan mengamalkan kehendak *Syari'ah* dalam sistem pengurusan sesebuah organisasi. Seterusnya, mempertingkatkan tadbir urus yang baik dan kecekapan organisasi selaras dengan prinsip-prinsip Islam yang memberikan keyakinan, seterusnya meningkatkan kepuasan dalam kalangan umat Islam dan pihak berkepentingan lain dalam organisasi (Sistem Pengurusan Kualiti Berasaskan *Syari'ah* - Keperluan dengan Panduan (Semakan Pertama), MS 1900:2014).

(b) NILAI MURNI BEKERJASAMA

Menurut Kamus Dewan (2005), istilah bekerjasama adalah berbuat sesuatu bersama-sama atau dengan saling membantu (menyumbang) atau bergotong-royong. Istilah bekerjasama juga merujuk kepada sikap tolong-menolong yang wujud dalam diri setiap pekerja dalam kehidupan berorganisasi. Maksud ini selaras dengan pandangan Alauddin (2003) dan Daft (1999) yang merujuk nilai bekerjasama kepada suatu sikap sekumpulan pekerja dalam sesebuah organisasi yang melaksanakan tugas secara berganding bahu dan sama-sama bergabung bagi mencapai matlamat yang telah ditetapkan.

Sifat tolong-menolong dan bekerjasama merupakan sifat terpuji yang perlu dihayati oleh setiap individu kerana Allah SWT mencintai golongan yang melakukan sesuatu secara berpasukan dan digambarkan seumpama sebuah bangunan yang kukuh seperti yang termaktub dalam al-Qur'an iaitu *Surah al-Saff*, ayat 4 yang bermaksud: "Sesungguhnya Allah mengasihi orang-orang yang berjuang untuk membela agama Nya, dalam barisan yang teratur seolah-olah mereka sebuah bangunan yang tersusun kukuh".

Nas di atas diperkukuhkan oleh Tafsir Ibnu Kathir (2009) yang menjelaskan iaitu Allah SWT memerintahkan hamba-hambaNya yang beriman supaya saling menolong dan bekerjasama dalam melakukan perbuatan baik, iaitu perkara kebajikan dan mencegah daripada tolong-menolong dalam perkara kebatilan, serta melarang mereka bekerjasama dalam perkara Haram dan dosa

Menurut Mohamad Said et al. (2012) serta Khan dan Said (2017) bahawa sesebuah organisasi yang cekap dalam menguruskan pentadbiran amat memerlukan nilai kerjasama daripada semua pekerja dan pihak majikan. Menerusi pemupukan semangat berkenaan, semua anggota yang terlibat dalam organisasi terbabit mampu mendukung misi dan visi organisasi (Walid & Zubair, 2016; Sanyal & Hisam, 2018; Onyekwelu et al., 2018).

Terdapat beberapa penyelidik yang lepas telah menjalankan kajian-kajian mengenai nilai murni bekerjasama dalam sesebuah organisasi yang memberi impak keberkesanan pelaksanaan tadbir urus yang berkualiti dan sempurna serta memberikan kepuasan kepada para pekerja sendiri. Antaranya kajian dilaksanakan oleh Shek (2007) yang bertujuan meninjau tahap keberkesanan kerja berpasukan dengan kepuasan bekerja di sebuah institusi pendidikan yang membabitkan seramai 28 responden. Dapatan kajian tersebut menunjukkan bahawa tahap keberkesanan kerja berpasukan dan kepuasan kerja adalah tinggi dan saling berkaitan. Kajian oleh Sherry et al. (2018) terhadap 22 responden secara kualitatif di Kanada turut mendapati bahawa hubungan yang erat antara kerja secara berpasukan dengan kepuasan bekerja.

Merujuk kepada pernyataan-pernyataan tersebut, nilai bekerjasama dalam kajian berkenaan adalah berpandukan kepada empat prinsip utama yang dirangka oleh pihak pengurusan tertinggi universiti iaitu pertama, prinsip menyokong antara satu sama lain dalam membina hubungan baik dan semangat sepasukan yang baik. Prinsip kedua, memberi maklum balas yang membina antara satu sama lain serta komited untuk pembangunan setiap warga kerja. Prinsip ketiga, keterlibatan setiap individu warga kerja dengan bekerja bersama-sama di pelbagai aspek, mencari idea dan berkongsi penyelesaian dan prinsip keempat, bekerja bersama-sama untuk mencapai visi dan misi universiti.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini menggunakan kaedah penyelidikan secara reka bentuk kajian kuantitatif untuk mengenal pasti keberkesanan pelaksanaan nilai murni bekerjasama yang diguna pakai oleh organisasi khususnya di PTS yang telah memperoleh pensijilan MS1900 di Malaysia. Data-data dikumpul menerusi maklum balas soal selidik yang dibentuk (Sekaran & Bougie, 2018) yang diedarkan melalui kaedah pengedaran borang soal selidik kepada responden. Hasil daripada data yang diperolehi akan dijelaskan pada bahagian akhir artikel ini.

Data yang dikumpulkan akan dianalisis secara kuantitatif dengan menggunakan perisian SPSS untuk meneliti hubungan antara pelaksanaan nilai murni bekerjasama dengan SPK Patuh *Syari'ah* (MS1900) di sebuah IPTS yang dikaji.

HASIL KAJIAN

Kajian ini menghasilkan satu dapatan yang berkaitan dengan nilai kerjasama yang mempengaruhi aspek kepuasan bekerja dalam kalangan responden. Dapatan kajian menunjukkan terdapat hubungan nilai bekerjasama yang mengikut SPK berasaskan piawaian *Syari'ah* (MS1900:2014) dengan aspek kepuasan bekerja. Maka, pencapaian hasil ujian Kolerasi Pearson menunjukkan bahawa nilai $r = .817$ dan $p = .000$ seperti dalam Jadual 1. Hasil dapatan ini jelas menunjukkan terdapat perhubungan kuat yang signifikan antara penghayatan nilai bekerjasama dengan aspek kepuasan bekerja. Manakala, nilai p yang kurang daripada nilai signifikan (0.01), menunjukkan bahawa terdapat bukti yang mencukupi untuk menyokong objektif yang ditetapkan.

Tuntasnya, kajian ini membuktikan bahawa terdapat hubungan yang signifikan antara nilai murni bekerjasama mengikut SPK Berasaskan *Syari'ah* (MS1900:2014) dengan kepuasan bekerja dalam kalangan anggota kerja di IPTS yang dikaji. Secara dasarnya hasil kajian ini dapat melahirkan satu lagi kajian empirikal bagi MS1900 agar nilai-nilai murni yang patuh *Syari'ah* iaitu nilai bekerjasama mampu diamalkan oleh setiap individu dalam organisasi dan seterusnya membentuk organisasi cemerlang duniawi dan ukhrawi. Perkara ini dapat dijelaskan seperti dalam Jadual 1 di bawah:

Jadual 1: Hubungan Penghayatan Nilai Murni Bekerjasama Mengikut SPK Berasaskan *Syari'ah* (MS 1900:2014) dengan Kepuasan Bekerja

	Bekerjasama	Kepuasan bekerja
Nilai Bekerjasama	Kolerasi <i>Pearson</i> <i>Sig (2-tailed)</i>	-.817* .000
Kepuasan Bekerja	Kolerasi <i>Pearson</i> <i>Sig (2-tailed)</i>	-.817* .000

Secara umumnya, dapatan kajian ini menyamai dengan penyelidikan yang telah dijalankan oleh Mohamed Najib dan Tay Siok (2011) serta Raheel et al. (2011) yang menyatakan kerja berpasukan adalah mempunyai hubungan yang positif dan tinggi dengan

kepuasan bekerja. Begitu juga, hasil kajian ini sependapat dengan kajian oleh Sriyono dan Farida (2013) serta kajian oleh Dean dan Alini (2017) yang menyatakan bahawa nilai bekerjasama memberi kesan yang positif terhadap kepuasan dalam kalangan pekerja di organisasi yang dikaji.

Hal sebegini berlaku adalah disebabkan kepekaan pihak pengurusan tertinggi IPTS berkenaan sering menganjurkan pelbagai program dan aktiviti yang bermatlamatkan menyemarakkan penghayatan nilai bekerjasama dalam kalangan pekerja demi mencapai kepuasan bekerja. Antara contoh aktiviti-aktivitinya adalah seperti mengadakan program bersama secara tahunan seumpama aktiviti iaitu 'Gotong Royong Perdana', 'Sambutan Perdana Hari Raya', 'Hari Keluarga', 'Korban Perdana', 'Fun & Run', 'Walk & Fun' dan program 'Berbasikal Keliling Kampus'. Objektif di sebalik pelaksanaan program-program penghayatan nilai murni seperti itu tidak lain hanyalah bermatlamatkan untuk merapatkan ukhuwah dalam kalangan pekerja.

KESIMPULAN

Berikutan daripada hasil kajian ini, secara tidak langsungnya pelaksanaan SPK Berasaskan Syariah (MS1900) dapat membina persefahaman yang kukuh antara pekerja dalam melaksanakan tugas harian yang berkualiti serta dapat mengurangkan jurang perbezaan antara pekerja mengikut pelbagai peringkat kategori jawatan yang akhirnya menyumbang kepada kepuasan mereka bekerja.

Secara tuntasnya, kewujudan pelaksanaan Sistem Pengurusan Kualiti (SPK) Patuh *Syari'ah* MS1900 ini mampu diaplikasi oleh setiap organisasi yang sudah mempunyai sijil dan juga organisasi yang belum mendapatkan sijil sebagai panduan pelaksanaan dengan lebih mudah dan interaktif. Pelaksanaan sistem ini membolehkan para pengurus organisasi menggunakan sistem yang mematuhi *syariah* Islam tersebut. Oleh yang demikian, pelaksanaan nilai murni diharapkan dapat mengurangkan kos pengurusan sistem kualiti dalam organisasi dan mempercepatkan penyampaian maklumat serta memudahkan aplikasinya. Hasilnya negara akan sentiasa mementingkan kualiti dalam penyampaian perkhidmatan dan tidak mengorbankan nilai murni dalam diri masing-masing.

PENGHARGAAN

Terima kasih kepada pihak PPPI, UPNM yang telah memperuntukkan kajian ini menerusi Geran Penyelidikan Jangka Pendek secara dalaman (Bidang Sains Sosial) pada tahun 2019 iaitu (UPNM/2019/GPJP/SSK/3).

RUJUKAN

- Berita Harian*. 2015. 'Ulama, Umara Bergabung Corakkan Kejayaan Dirancang', 11 Februari, 29-31.
- Dean Septiani & Alini Gilang. 2017. The Influence of Teamwork on Employee Performance (In State-Owned Enterprise in Bandung, Indonesia). *International Journal of Scientific & Technology Research*, 6(4), 81-84.

- Fadzila Azni, Ahmad. 2010. *Kaedah Pengurusan Institusi-Institusi Pembangunan Berteraskan Islam di Malaysia*. Shah Alam: Pusat Penerbitan Universiti (UPENA).
- Hasan Al-Banna Mohamed, Ab. Mumin Ab. Ghani & Siti Arni Basir. 2016. Factors Influencing The Implementation of Islamic QMS in a Malaysian Public Higher Education Institution. *Total Quality Management & Business Excellence*, 27(9-10), 1140-1157.
- Hasan Al-Banna Mohamed. 2014. *Kajian Kes Pelaksanaan MS1900:2005 Sistem Pengurusan Kualiti Menurut Perspektif Islam di Institusi Pengajian Tinggi Malaysia*. Tesis Doktor Falsafah. Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya. Kuala Lumpur: UMKL.
- Hasliza Mohamad Ali, Siti Arni Basir & Musaiyadah Ahmadun. 2016. Implementation of the Islamic Quality Management System MS1900 and Its Benefits: A Case Study at the Department of Hajj, Waqf and Zakah, Malaysia. *GJAT*, 6(2), 85-98.
- Hasliza Mohamad Ali. 2015. *Kajian Pelaksanaan Sistem Pengurusan Kualiti MS 1900: Keperluan Daripada Perspektif Islam di Jabatan Wakaf, Zakat dan Haji (JAWHAR)*. Tesis Sarjana. Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya. KL: UMKL.
- Ilhaamie Abdul Ghani Azmi, Sharifah Hayaati Syed Ismail & Siti Arni Basir. 2013.. *Kualiti Perkhidmatan Awam Menurut Perspektif Islam*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Khaliq Ahmad dan Fontaine, Rodrigue. 2011. *Management from an Islamic Perspective*, ed. ke-2. Selangor: Pearson Malaysia Sdn. Bhd.
- Lokman Abdul Rasol & Siti Arni Basir. 2012. Quality Management Features by Conventional and Islamic Perspective: An Analysis of Theory. *International Journal of Business and Management Tomorrow (IJBMT)*, 2, no. 4, 1-8.
- Mohamad Firdaus Zakaria. 2018. *Pelaksanaan Sistem Pengurusan Kualiti Berteraskan Syariah MS1900 di Darul Quran*, JAKIM.
- Mohamed Najib Abdul Ghafar & Tay Siok Beng. 2001. Kaitan antara Kepimpinan Kerja Berpasukan Pengetua dengan Kepuasan Kerja Ketua Panitia di Daerah Kluang. *Journal of Educational Management*, 1, 87-102.
- Muhamad Faisal Bahari & Mohd Rizal Muwazir. 2013. Kualiti Perkhidmatan Menurut Perspektif Islam. *Proceeding of the International Convention on Islamic Management-Realizing Islamic Management in the 21st Century: Challenges and Prospects*, 27 - 28 November. University of Malaya, Kuala Lumpur.
- Raheel Manzoor, Hafizullah & Murad Hussain. 2011. Effect of Teamwork on Employee Performance. *International Journal of Learning & Development*, 1(1), 111-126.
- Sekaran, Uma & Bougie, Roger. 2017. *Research Methods for Business: A Skill-Building Approach*. 8th ed. UK: John Wiley & Sons. Ltd.
- Siti Arni Basir. 2010. The Establishment and Requirements of Malaysian Quality Management System MS 1900 from Islamic Perspective. *Prosiding Persidangan Antarabangsa Islam dalam Masyarakat Malaysia (PAIMM)*, Prakata: Arba'iyah Mohd. Noor, Jabatan Sejarah dan Fakulti Sastera dan Sains Sosial, Universiti Malaya, KL, 5-6 Oktober, 2, 347-362.
- Sriyono & Farida Lestari. (2013). Pengaruh Teamwork, Kepuasan Kerja dan Loyalitas Terhadap Produktivitas Pada Perusahaan Jasa. *Jurnal Pengurusan*, 129-146.